

Notă asupra ediției

Sfinții Părinți despre slava deșartă

ediția a doua

Antologare și traducere
din limba rusă de
Adrian Tănăsescu-Vlas

EDITURA DE SUFLET
București

CUPRINS

<i>Notă asupra ediției</i>	5
<i>Sfântul Ioan Casian Romanul</i> Lupta cu duhul slavei deșarte	7
<i>Cuviosul Nil Sinaitul</i> Despre slava deșartă	21
<i>Sfântul Efrem Sirul</i> Despre lupta cu slava deșartă.	35
<i>Sfântul Ioan Scărarul</i> Lupta cu slava deșartă.	40
<i>Cuviosul Nil Sorski</i> Răspunsuri din scrierile Cuviosului Nil la întrebări care privesc lupta împotriva patimii slavei deșarte.	49
<i>Sfântul Ignatie Briancianinov</i> Despre slava omenească	53
<i>Sfântul Ignatie Briancianinov</i> Fariseul	68
<i>Sfântul Ignatie Briancianinov</i> Despre vătămarea adusă de fățarnicie. .	105
<i>Sfântul Ignatie Briancianinov</i> Cuvânt despre rugăciunea minții, a inimii și cea sufletească	115
Alte maxime și povețe ale Părinților Bisericii despre slava deșartă	119

SFÂNTUL IOAN CASIAN ROMANUL

Lupta cu duhul slavei deșarte

Cea de-a șaptea luptă pe care o avem de dus este cea cu duhul slavei deșarte, care îmbracă multe chipuri, este schimbător și subțire, așa încât până și omul cu cei mai ageri ochi sufletești abia poate să o zărească și s-o priceapă, și cu atât mai mult să se ferească de ea. Celelalte patimi sunt simple și au un singur chip, pe când aceasta are multe părți și multe chipuri, îl luptă pe ostașul lui Hristos din toate părțile, și când încă se luptă, și când pare deja biruitor, pentru că ea se străduie să-l rănească și prin haine, și prin înfățișare, și prin mers, și prin glas, și prin trudă, și prin privegheri, și prin postiri, și prin rugă-

ciune, și prin însingurare, și prin citire, și prin cunoștințe, și prin tăcere, și prin supunere, și prin smerenie, și prin seninătatea sufletului – și, ca o stâncă primejdioasă ascunsă sub apă, acoperită de talazuri, de care corăbierii nu se tem pentru că n-o văd, pricinuiește pe neașteptate naufragiu celor care plutesc cu vânt prielnic.

Așadar, cel ce dorește să meargă pe calea împărătească cu armele dreptății cele de-a dreapta și cele de-a stânga este dator, după cuvântul apostolesc, să umble la fel în slavă și în necinste, în defăimare și în laudă (v. II Cor. 6, 7-8) și să săvârșească cu cea mai mare băgare de seamă umbletul său pe calea virtuții, între talazurile ispitelor, sub îndrumarea dreptei socotințe și suflarea Duhului Domnului, știind că îndată ce ne vom abate, fie și puțin, la dreapta sau la stânga, imediat ne vom sfărâma de pierzătoare pietre de sub apă. De aceea și auzim de la Preaînțeleptul Solomon îndemnul: *Nu te abate nici la dreapta, nici la stânga* (Pilde 4, 27), adică „nu te amăgi cu virtutea și cu sporirea ta duhovnicească nu te îngâmfa; deopo-

trivă, nu căuta, abătându-te pe calea cea de-a stânga a patimilor, slavă de la ele întru rușinea ta, după cuvântul apostolesc (v. Filip. 3, 19). În omul în care diavolul n-a putut odrăsli slava deșartă prin frumusețea hainelor strălucite el încearcă s-o semene prin haine proaste, neîngrijite, sărăcăcioase; pe cine nu l-a putut arunca în această patimă prin cinstiri îl împinge la ea prin înjosiri; pe cine nu l-a putut face să se semețească prin multa știință și prin priceperea de a cuvânta stârșete îngâmfare prin tăcere. Dacă cineva postește în chip vădit, este tulburat de slava deșartă; dacă, disprețuind această slavă, începe să-și ascundă postirea, suferă năvăliri din partea înălțării de sine. Ca să nu se păteze cu slava deșartă, unii se feresc să facă rugăciuni lungi în văzul fraților, dar începând să se îndeletnicească cu ele în taină, fără să aibă pe nimeni martor al acestei lucrări, tot nu scapă de lăudăroșenie. Foarte bine zugrăvesc bătrânii noștri firea acestei boli asemuind-o cepei și usturoiului, care după ce îndepărtezi o foiță se dovelesc a fi acoperite cu alta de același

fel, și oricâte foițe ai îndepărta tot acoperite rămân.

Ea nu încetează să-l urmărească nici pe cel care, fugind de slavă, se ascunde în pustie de orice părtășie cu muritorii, și cu cât fuge mai departe de lume, cu atât mai mare e înrâncenarea cu care năvălește asupra lui. Dintre cei ce locuiesc în mănăstiri, pe unul se străduie să-l arunce în înălțarea de sine prin aceea că este mai răbdător decât toți la lucru și în trudă, pe altul prin aceea că este cel mai grabnic la ascultare, pe altul prin aceea că îi întrece pe toți prin smerenie. Unul este ispășit de ea din pricina mulțimii cunoștințelor sale, altul din pricina îndelungii șederi la citit, altul din pricina lungimii privegherilor pe care le face, și această boală se străduie să-l rănească pe fiecare prin propriile lui virtuți, făcându-i prilejuri de poticnire spre pierzare din cele prin care se află roadele vieții. Celor ce vor să străbată calea bunei credințe și a desăvârșirii, vrăjmașii nu le ascund cursele înșelării nicăieri altundeva decât în calea pe care merg, după cuvântul Fericitului David: *În calea aceasta,*

în care am umblat, ascuns-au cursă mie (Ps. 141, 3), pentru ca noi, năzuind spre cinstirea chemării de Sus, tocmai pe calea virtuților, pe care alergăm, să ne poticnim semețindu-ne cu reușitele noastre și, încurcați în lațurile slavei deșarte, să cădem, având picioarele sufletului legate. Așa se întâmplă că, în vreme ce rămânem nebiruiți de năvălirea potrivnicului, suntem biruiți chiar de înălțimea biruinței noastre asupra lui.

Toate celelalte patimi se ofilesc când sunt biruite și se fac tot mai slabe pe zi ce trece; de asemenea, se pot vlăgui și potoli și sub înrâurirea locului sau a vremii; oricum, datorită dihoniei dintre ele și virtuțile care le sunt potrivnice, este mai ușor să ne ferim de ele. Aceasta însă când e lovită se ridică la luptă cu și mai mare înverșunare; când credem că și-a dat duhul, prin moartea sa devine și mai vie, mai sănătoasă și mai puternică. Celelalte patimi stăpânesc tiranic numai asupra celor pe care i-au biruit în luptă, pe când aceasta își strâmtorează și mai crâncen biruatorii, și cu cât este lovită mai puternic, cu atât ne

luptă mai amarnic prin gândul semeț atunci când biruim. Șiretenia cea subțire a vrăjmașului se și vede mai ales în aceasta, că prin uneltirile lui ostașul lui Hristos cade lovit de propriile-i săgeți după ce el n-a putut să-l biruie cu săgețile sale vrăjmășești.

După cum am zis, celelalte patimi se liniștesc în anumite locuri; de asemenea, se potolesc și se vlăguiesc atunci când este înlăturat lucrul prin care păcătuim sau înlesnirea și prilejul către păcat, pe când aceasta pătrunde în pustie odată cu cel ce fuge acolo ca să scape de ea și nu se teme de nici un loc, așa cum nu slăbește nici când cele prin care păcătuim sunt departe de ochii noștri, fiindcă ea prinde avânt tocmai din sporirea în virtuți a celui pe care îl bântuie. Cu trecerea timpului, celelalte patimi se îmblânzesc câteodată și pier, pe când acesteia vremea îndelungată nu numai că nu-i aduce vreo vătămare, ci chiar mai multă hrană dă deșertăciunii ei.

În fine, celelalte patimi, fiind în dihonie cu virtuțile potrivnice lor și războindu-se cu ele pe față, ca ziua în amiaza mare, sunt mai ușor de biruit

și este mai ușor să ne ferim de ele, pe când aceasta, strecurându-se între virtuți și amestecându-se cu oastea noastră, se luptă ca în timp de noapte și amăgește cu atât mai amarnic, întrucât nu ne așteptăm și nu ne temem de năvălirea ei.

Citim că Iezechia, împăratul lui Iuda, bărbat de o dreptate desăvârșită în toate privințele, a fost doborât de o singură săgeată a înălțării de sine, și el, care printr-o rugăciune a putut primi de la Dumnezeu uciderea a o sută optzeci și cinci de mii de ostași asirieni a fost biruit de iubirea slavei deșarte; el, care după ce Dumnezeu îi rânduisese hotarul vieții și ziua morții, pentru rugăciunea sa a fost învrednicit să i se prelungească viața cu încă cincisprezece ani, adevărindu-i-se aceasta prin întoarcerea soarelui înapoi, pentru o singură înălțare și părere de sine a pierdut totul, și nu numai pe sine, ci și întreg poporul său l-a supus mâniei dumnezeiești – unei asemenea mâinii încât atunci când, smerindu-se, a început să-l roage pe Dumnezeu împreună cu tot poporul, tot ce a putut dobândi a fost ca mânia